

Denizci memleketlerde Hidroğrafi subayı nasıl yetiştiriliyor.

Revue Hydrographique
international. Mai 1938.

Çeviren:
Yadigâr Çölgeçen

Bin dokuz yüz otuz yedi senesi nisanında Monakoda toplanan beynelmilel IV üncü Hidroğrafi konferansı, Hidroğrafi mesahalarında çalışan subay, erbaşlarla sivil ajanların ne suretle tedarik edilerek yetiştirildikleri ve bu meslekteki ihtisaslarını hangi metodlarla elde ettikleri hakkındaki malûmatın beynelmilel Hidroğrafi dairesince toplanılması temenniyatını izhar etmişti.

Bu maksatla büroya mukayyet devletlerin hidroğrafi dairelerine aşağıdaki sualleri ihtiva eden bir anket gönderilmek suretile elde edilen cevaplar sırasile neşredilmiştir.

Dünyanın birinci sınıf denizci devleti sayılan İngilterenin Hidroğrafi dairesi ile, bize komşu İtalya Hidroğrafi enstitüsünün programlarını istifadeli bulmakla arkadaşlarımın da okumaları için bu yazıyı topladım.

Anketin muhteviyatı:

a) Hidroğrafi subaylığına namzet subaylar, harta sınıfına nakilleri yapılmadan önce hususî bir kurs geçirmek mecburiyetindemidirler.

b) Böyle bir kurs mevcut ise; programı nedir, nerelerde tedris edilmekte olduğu, devam müddeti, ve kurs müfredatı nelerdir.

c) Kurs mevcut olmadığına nazaran Hidroğrafi dairesine intisap eden subaylarla sivilleri yetiştirmek için takip olunan metot nedir.

d) Üstün bir dereceye varmak için; hidroğrafi subayları ile ihtisas yapmış sivillerin her bir derecede kaç sene çalışmaları lâzımdır.

e) Bu kurslara ait teknik neşriyat listesi.

İngiltere

Hidroğrafi subayları bu meslekde çalışmasını arzu eden Donanma subayları ile teşkil olunur. Kabullerinden önce ve sonra hususî bir kurs gösterilmez. Namzedler IV üncü sınıf harta derecesile mesaha gemilerine gönderilirler. Mesaha şefi ile birinci derece mesaha subayları tarafından lâzımgelen malûmat verilmekle beraber kendilerine her bir derecede lâzımgelen bilgi üzerinde tecrübe edinmelerine imkânlar verilir.

Harta subaylarının ilerlemeleri; intaç ettikleri işler üzerinden zatî kabiliyete ve iktisap ettikleri malûmata istinat eder.

Üstün bir dereceye terfiden evvel her bir derecede asgarî bekleme normal bakımından:

VI.	üncü derecede	1.5 sene
III.	" "	2.5 "
II.	" "	3 "

Bunun haricinde bir inha ancak mesaha şefinin hususî bir sicili ile mümkün olabilir.

Birinci derece hartacılık sınıfını, ancak ve yalnız profesyonel bilgi ve tecrübelerle, mesaha şefinin muvakkat bir infikâkinde bir mesahayı katiyetle tedvir etmek kabiliyetini haiz olanlar hak edebilirler.

Üstün bir dereceye geçirirken hususî bir imtibana tâbi tutmanın faideli olacağı düşünülmemiş ve arzu edilmemiştir. Zira her gün için bir subayın bilgi ve kabiliyetini denemek üzere fırsatlar bulunmaktadır.

Bununla beraber üstün bir dereceye inha olunacak harta subaylarının derecelerine göre bilmeleri lâzımgelen malûmat tesbit edilmiştir.

III. üçüncü sınıf harta subaylığını elde etmek için:

1 — Seksant, hataları, ayyar ve aynalar.

2 — Teodelit, ayar Rasat şekilleri ve rasada kabiliyet, Topoğrafik resim

Güneşin hakikî kerterizi

Nivelman Rakım ölçüşleri

3 — Güneş işareti Helyosta kullanmak,

4 — Mevki tayini,

Bir istasyonda tekatularda dair esaslar,

5 — Filika veya motörle iskandil ... Umumî kabiliyet, tatbikat ve incelik.

İskandil hatlarını teşkil etme ehliyeti,

İskandil makinasını kullanmak.

6 — Sahil topoğrafisi: Sahilin vasfı mümeyyizini tayin etme kabiliyeti,

Topoğrafik tafsilatı irae kabiliyeti, çalışmada sıhhat ve sürat, Motor veya filikadan sahil hattını tersim etmek kabiliyeti, Sahil imtidadinca rakım tayini,

7 — 10 kademlik şahıs ile takeometre ve zaviye metodu ile sahil imtidadinca rakım tayini.

7 — Sahil üzerinde nirengi işaretlerini teşkil için muvafık mevki intihabı mehareti, ve mevkiileri tayin edilecek tabii maddelerin seçilmesi. Sahil üzerinde dikilecek işaretlerdeki

prensipler hakkında malûmat. Elde mevcut materyel ile işaretleleri teşkil etmede zekâ ve kabiliyet.

9 — Baz mesahası: her iki istasyonda direk başı zaviye rasadlarile baz ölçmek, baz mesahası ve tashih şekli, astronomik mesahalarla baz ölçmek.

10 — Güneş rasadı: Karada ufku suni ile - denizde.

11 — Kronometre mukayeseleri: Radyotelegrafik işaretleri alma kabiliyeti, Portatif mukayyet aletini arma (donatma) kabiliyeti.

12 — Yanlış mevki (Şapolar): Hatayı azaltmak için kaideler, hata kıymetlerini tayin hakkında malûmat.

13 — Küçük deniz vasıtalarını manevre kabiliyeti.

Fena havalarda; karaya çıkarken met ve cezrin tesirini ve saireyi nazarı dikkate alma ve ani karar verme kabiliyeti.

14 — Gemiden iskandil

15 — Çok derin su iskandili.

16 — Kartoğrafi: Temizlik, murabbalama usulü ile küçültmek.

17 — Ufkî zaviyeler üzerinde malûmat: aynı rakımda veya rakım farkı bulunan iki rasat noktası arasındaki zaviyelerin ufka ircaı.

18 — Koordineler: Puntların grafik ve hesapla tayini hakkında basit meseleler.

II. nci sınıf.

Yukarda numaralanmış malûmata zamimeten aşağıdaki noktalar üzerinde de kuvvetli bir malûmat ve tecrübeye sahip olması icabeder.

19 — Met ve cezir: İskandil irca seviyesinin tayini; farklı (établisman ve amplitut) olan mevkilerde bir met ve cezir mikyasını diğer bir met ve cezir mikyasına nakli.

Mareğrafik rasadlara müteallik vesikaları doğru olarak tutmak,

Hidroğrafi dairesinin arzu ettiği muhtelif malûmatı temin hususunda kavrayış. Güneş ve Kamer vaziyetlerinin met ve cezre olan tesirleri hakkında malûmat sahibi olmak.

Bir met ve cezir istasyonunun intihabında alınacak tedbirler.

20 — Umumî akıntılarla met ve cezir akıntı rasatlarını yapmak ve bunlar hakkında raporlar tanzim etmek.

21 — Topoğrafi - Takip usulü ile erazinin topoğrafisini ahz hususunda liyakat, Plançete ile mesaha.

22 — Ecramin rasadları - Coğrafi mevki tayini için yıldızların listesini hazırlamak, Teodelit ve menşurlu astrolap ile rasat yapmakda kabiliyet.

Bir yıldızın hakikî kerterizi,

Ufku suni üzerinde yıldızları rasat etmede ehliyet,

Deniz ufkunda ecramı rasat etmede ehliyet.

23 — Takarrübü Nısfınneharı (Convergence meridien); subaylar bu mesele üzerinde ünsiyet peyda etmeli ve convergence hesabının hangi vaziyetlerde ve ne şekildé tatbik edileceğini takdir edebilmelidirler.

24 — Redacition - Her hangi bir plan üzerine nokatı nakletme kabiliyeti;

Koordinatların kullanılması üzerinde derin malûmat;

25 — Nehirde mesaha.

26 — Hidroğrafiye müteallik notları toplama ehliyeti.

27 — Muhtelif tip sedalı iskandil cihazları üzerinde derin malûmat.

28 — Alektrikli kronografların kullanılması hakkında tam bir vukuf.

29 — Sehpalı baz ölçme âletleri hakkında malûmat.

30 — Hidroğrafik drag (iğrip) âletleri üzerinde umumî malûmat.

31 — Nirengi müselles kıymetlerini bir kaide altında toplamak, hesap makinasını kullanmak.

32 — Radyo alıcı cihazları üzerinde malûmat, Ritmik saat işaretlerini almada ehliyet.

Birinci derece (Posta komutanlığı)

Bu sığata liyakat kesbedecek subayın yukardaki müfredat üzerinde derin bir tecrübeye malik bulunması icabettiğı gibi, müstekillen bir mesabayı sevk ve idare edecek bir iktidarı haiz ve aynı zamanda aşağıya münderiç malûmat ile mücehhez bulunması lâzımgelir.

33 — Yelken ile mesaha: Tamamile istasyonlar bulunmayan bir noktadan elde edilecek zaviyelerden en iyi neticeyi çıkara bilmek hususunda mevcut usuller üzerinde bilgili bulunmak.

34 — Sabih şamandıralar ile mesahanın ibraz edeceği tarzlar ve tekâmülü.

35 — Mesaha edilmiş bir baz kullanmaksızın bir sahil mesahasını ahz hususunda derin bilgi.

36 — Nirengi: Esas ve feri nirengi noktalarının intiha-bında mehareti, uzun bir sahil için bir nirengi şebekesi tesisinde kabiliyet.

37 — Arzı, spheroide olarak kabul ederekden vasi bir nirengi şebekesinin hesabı (astronomi noktalarının hesabı dahil edilerek).

38 — Büyük ebatda deniz hartalarının teşkil ve çerçeveslenmesi.

39 — Deniz kılavuzlarının tertibi.

40 — Şakul inhıraflarının taşıdığı hatalar üzerinde malûmat, bunlardan ictinap veya asgari bir hadde indirme çareleri.

41 — Bir mesahanın pratik olarak ahzı esnasında karşılanan müşkülli hal etme hususunda kabiliyet, ve muvafık çareleri intihap üzerinde iktidarla beraber en evvel fikir ve rey dermeyen edebilmek haslatına malikiyet.

42 — Hidroğrafik drağlar (iğrıplar): Kayalarla diğer her hangi bir deniz altı maniasını tarama metodları üzerinde derin vukuf, materyel üzerinde vasi bilgi ve bir drağı mahalline götürmek ve toplamak.

43 — Deniz hartalarının tabıları hakkında malûmat. Bütün bunlara zamimeten her bir posta komutanı yapacağı işlerle münasibeti bulunan meteoroloji üzerinde malûmata vakıf bulunmalıdır.

İtalya Hükûmeti

a) Namzetler deniz subayları olup, “ Gênes Hidroğrafi institüsünde „ tedris olunan hususî bir kursa iştirak ettirilirler.

Hidroğrafi dairesinin (Brevet I) ehliyetnamesini 6 aylık nazari bir kursu müteakip mesaha gemilerinde pratik bir antrömanla yüzbaşılar elde ederler.

Brevet I ehliyetnamesini elde etmek için imtihan programı muhtasar çizgilerle şöyledir:

Jeozi: Jeodezik hatlar, muhtelif inkişafklar, koordine değıştirmeleri, Topo-Hidroğrafik maksadına uygun olarak nirengi müselleslerinin muvazenesi.

Astronomi: Bilhassa, âletlerin etüdü ile rasat metotlarına ehemmiyet verilir.

Hidroğrafi: Nazari ve ameli.

Jeofizik: Meteoroloji ile Oseanografiye daha ziyade temas ederek.

Magnetizm (Miknatisiyet): Gemi miknatisiyeti, arzi miknatisiyet ve bir radyogonyometri kursu.

Hidroğrafi ve Notik ilimlerine ait yüksek teknik ve ilmi ihtisas brevesi olan "S. I.," Hidroğrafi dairesine kabul edilen ve 1. No. lı ehliyenameyi haiz ve mesahalara iştirâk etmiş subaylara, aynı institüde tedris olunan nazari bir kurs ile verilir.

"S. I.," brevesinin program müfredatı hülâsa olarak şudur:

Jeodezi: Hatalar nazariyatı. Jeodezik şebekelerin muvazeneleri - Şakul inhirafı - İzotazi - Gravimetrik sahalalar.

Astronomi: Âlet ve rasat usullerinin daha derin ve daha geniş bir şekilde etüdü.

Jeofizik: Bir Meteoroloji, Oseanoğrafi ve bir de radyo akustik kurslarını ihtiva eder.

Arzi miknatisiyet: Hassatan arzi miknatisiyet unsurları ile bunların tebeddüllerine ait muhtelif nazariyeler. Arzi miknatisiyet ile havadaki elektrik hadiseleri arasındaki münasebetler ve güneşin tesiri. Miknatısı unsurların tebeddüll rasadı.

Gemi miknatısı: Pusula imali etütleri ile buna müteallik muhtelif meseleler.

c) 1 No. lı brevet kursu her sene yapıldığı halde "S. I.," ihtisas kursu her iki senede bir kerre tedris olunur.

d) Subayların etüt kitaplarını profesörlerin verdiği notlar teşkil etmektedir.

Beynelmîlel Hidroğrafi dairesine gelen cevaplardan; Fransa Hidroğrafi dairesinin teknik direktörlerini Ekol politeknik mezunu Hidroğrafi subayları teşkil ettiği gibi Amerika Birleşik

devletlerinin hidroğrafi dairesinde de subay ve sivil mühendislerin büyük bir yekünde oldukları anlaşılmaktadır.

Harta Genel Direktörlüğümüzün kuvvetli görüşleri ile Hidroğrafi şubemiz için Almanyaya genç elemanları (Hidroğraf mühendis) yütışmek üzere göndermekde bulunduğunu şükran ve memnuniyetle görüyoruz.
